

Прочете текста и отговорете на въпросите:

Дадохме на света Джон Атанасов и компютъра

Откритието на българския учен трасира пътя към нова епоха

Съвременният свят търпи шеметни промени буквално всеки изминал ден. Понякога за седмица се случват толкова важни за бъдещето неща, колкото за век. За всичко това нацията ни има своя голям принос и той се дължи на Джон Винсът Атанасов. Роденият на днешния ден преди 115 години учен е американски гражданин от български произход. Атанасов е математик, физик и електроинженер, създател на първия цифров електронен компютър. Без това устройство светът не би бил същият.

Годината е 1903-та и край Хамилтън в Съединените щати живее семейството на българина Иван Атанасов. Роден е в Ямболско през далечната 1876 г., но остава без баща - жертва на османските поробители по време на Априлското въстание. На 13 години Иван емигрира заедно с чичо си в Америка. Години по-късно там съдбата го среща с учителката Ива Парди, в чиито жили тече ирландска и френска кръв. Двамата създават семейство и на 4 октомври 1903 г. се ражда първото от осемте им деца - Джон.

Висшето си образование получава в щатския университет на Флорида, магистърска - в щатския университет на Айова и е докторант по философия в университета на Уисконсин. След това се връща в щатския университет на Айова в град Еймс, където работи до 1945 г., първоначално като преподавател по математика, а по-късно и по физика. В края на 30-те години на XX век той е един от редицата учени, които търсят технически начин да се улесни решаването на големи системи алгебрични уравнения. Отхвърля аналоговите машини като твърде бавни и неточни и съсредоточава проучванията си върху използването на цифрови електронни компоненти. Така през декември 1939 г. заедно със своя сътрудник Клифърд Бери създава прототипа на първата електронноизчислителна машина (ЕИМ), напълно завършена през 1942 г. В нея се използват четири изцяло нови за времето си принципа на действие: двоичен цифров код, памет, с която може да се чете и записва многократно, логически схеми като елементи на програмите и електронни елементи за носители на данни. След 1945 г. той посвещава остатъка от професионалния си живот на множество правителствени и индустриални проекти, като същевременно ръководи две компании, основани от самия него.

През 1941 г. Атанасов показва проекта си на Джон Мокли, който се интересува от него. Четири години по-късно Мокли заедно с Дж. Проспър Екърт-младши патентоват ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Computer) и стават известни като създателите на първата автоматична електронна цифрова изчислителна машина. Атанасов оспорва патента. След продължителен съдебен процес той е признат за създател на компютъра през 1973 г.

„Екърт и Мокли не са изобретили първия автоматичен електронен цифров компютър, а са извлекли основната идея за него от Джон Атанасов“, гласи заключението на съда.

През 1970 г. Джон Атанасов е поканен в България от БАН и му е връчен орден „Кирил и Методий“ първа степен. Това е първата му награда и знак за обществено признание. Най-голямото отличие през живота си обаче Джон Атанасов получава от ръцете на президента Джордж Буш - Националният медал за наука и технология на САЩ.

Ученият, станал известен като „баща на компютъра“, умира на 91-годишна възраст през 1995 г.

Посочете вярното.

1. Кой е Джон Винсът Атанасов?
 - a) Американски учен от ирландски произход
 - b) Български учен, създател на първия цифров електронен компютър
 - c) Руски математик и физик
 - d) Германски инженер
2. Къде е роден Джон Атанасов?
 - a) В Ямболско, България
 - b) В Хамилтън, САЩ
 - c) В София, България
 - d) В Айова, САЩ
3. Какво е образованието на Джон Атанасов?
 - a) Завършва само бакалавърска степен
 - b) Завършва магистърска степен в университета на Флорида
 - c) Завършва докторантура по философия в университета на Уисконсин
 - d) Завършва само средно образование
4. Кога Джон Атанасов създава прототипа на първата електронноизчислителна машина?
 - a) През 1935 г.
 - b) През 1939 г.
 - c) През 1942 г.
 - d) През 1945 г.
5. Кои са четирите нови принципа на действие, използвани в първата електронноизчислителна машина?
 - a) Аналогов код, памет, логически схеми, механични елементи
 - b) Двоичен цифров код, памет, логически схеми, електронни елементи
 - c) Двоичен аналогов код, памет, логически схеми, електронни елементи
 - d) Двоичен цифров код, памет, механични схеми, електронни елементи

6. Кой патентова ENIAC?
- a) Джон Атанасов и Клифърд Бери
 - b) Джон Мокли и Дж. Проспър Екърт-младши
 - c) Иван Атанасов и Ива Парди
 - d) Джордж Буш и Джон Мокли
7. Какво се случва през 1973 г. относно патента на ENIAC?
- a) Патентът е признат за валиден
 - b) Патентът е отхвърлен
 - c) Джон Атанасов е признат за създател на компютъра
 - d) Джон Мокли е признат за създател на компютъра
8. Какво е заключението на съда относно създателите на първия автоматичен електронен цифров компютър?
- a) Екърт и Мокли са изобретили компютъра
 - b) Джон Атанасов е изобретил компютъра
 - c) Екърт и Мокли са извлекли идеята от Джон Атанасов
 - d) Иван Атанасов е изобретил компютъра
9. Какви награди получава Джон Атанасов през живота си?
- a) Орден „Кирил и Методий“ първа степен и Националния медал за наука и технология на САЩ
 - b) Нобелова награда за физика
 - c) Медал на честта
 - d) Орден „Стара планина“
10. Кога умира Джон Атанасов?
- a) През 1990 г.
 - b) През 1995 г.
 - c) През 2000 г.
 - d) През 1985 г.

Изберете верния отговор на въпросите за лингвистичната същност на понятията общуване, език, текст, книжовен език и норми на книжовния език:

1. Какво представлява общуването?
 - a) Процес на предаване на информация между хората
 - b) Система от знаци и символи
 - c) Написан или устен израз на мисли
 - d) Правила за използване на езика
 - e) Стандартизирана форма на езика, която се използва в официални, публични и образователни контексти.
2. Какво е езикът?
 - a) Процес на предаване на информация между хората
 - b) Система от знаци и символи, използвани за комуникация
 - c) Написан или устен израз на мисли
 - d) Правила за използване на книжовния език
 - e) Стандартизирана форма на езика, която се използва в официални, публични и образователни контексти.
3. Какво е текстът?
 - a) Процес на предаване на информация между хората
 - b) Система от знаци и символи
 - c) Написан или устен израз на мисли, организиран в смислово цяло
 - d) Правила за използване на книжовния език
 - e) Стандартизирана форма на езика, която се използва в официални, публични и образователни контексти.
4. Какво представлява книжовният език?
 - a) Процес на предаване на информация между хората
 - b) Система от знаци и символи
 - c) Написан или устен израз на мисли
 - d) Стандартизирана форма на езика, използвана в официални и публични комуникации
 - e) Стандартизирана форма на езика, която се използва в официални, публични и образователни контексти.
5. Какво са нормите на книжовния език?
 - a) Процес на предаване на информация между хората
 - b) Система от знаци и символи
 - c) Написан или устен израз на мисли
 - d) Правила и стандарти за правилното използване на книжовния език
 - e) Стандартизирана форма на езика, която се използва в официални, публични и образователни контексти.

Поставете на правилното място в колоните следните етикети:

Езиковата норма представлява	Кодификацията на езика представлява	Българският книжовен език е
стандартизираната форма на българския език, която се използва в официални, публични и образователни контексти. Той включва правилата и нормите за граматика, правопис, пунктуация и лексика, които са приети и утвърдени от езиковедите и институциите, отговорни за езиковата политика в България. Книжовният език служи за осигуряване на единство и разбираемост в комуникацията между всички говорещи български език, независимо от регионалните диалекти и вариации.	съвкупност от задължителни правила и стандарти, които регулират правилното използване на даден език. Тези норми обхващат различни аспекти на езика, включително граматика, правопис, пунктуация, лексика и произношение. Езиковите норми се утвърждават от езиковедите и институциите, отговорни за езиковата политика, и служат за осигуряване на единство и разбираемост в комуникацията между говорещите езика. Те са особено важни в официални и публични контексти, където е необходимо да се поддържа високо ниво на езикова култура и точност.	процесът на определяне, систематизиране и съгласуване на нормите за правопис, правоговор и граматика в даден книжовен език. Този процес включва създаването и използването на речници, ръководства за стил, учебници по граматика и други подобни ресурси, които установяват стандарти за правилното използване на езика.

Поставете посочените понятия на правилното място в таблицата с видовете езикови норми, техните особености и примери за отклонения от нормата:

Пунктуационна	Правописна	Лексикална	Правоговорна	Граматична
---------------	------------	------------	--------------	------------

Вид на езиковата норма	Особености	Отклонение от нормата
	Правилно произношение на звуковете и думите – осигурява общоприет изговор на звукове и на съчетания от звукове в устната реч.	<i>Правоговорна грешка – напр.: Произнасяне на “въздушен” като “ваздушен” вместо “въздушен”</i>
	Правилно изписване на думите според утвърдените правила – осигурява единство в писмената речева практика.	<i>Правописна грешка – напр.: Изписване на “училище” като “училиште”</i>
	Правилно използване на граматичните форми и структури - отнася се до морфологията и синтаксиса на езика.	<i>Граматична грешка – напр.: Използване на “трима ученика” вместо “трима ученици”</i>
	Правилно използване на пунктуационните знаци – определя пунктуационното оформяне на изречението.	<i>Пунктуационна грешка – напр.: Липса на запетая в изречението “Той каза, че ще дойде”</i>
	Правилно използване на думите и изразите в съответствие с тяхното речниково значение, контекста, в който се разкрива смисълът им, съчетаемостта им с другите думи в текста.	<i>Лексикална грешка – напр.: Използване на “експлозия” вместо “експозиция”</i>